

Лабораторна робота 6. Технологічний процес виготовлення брошури і книги в обкладинці

Мета роботи: аналіз технологічних процесів виготовлення брошури і книги в м'якій обкладинці і набуття практичних навичок вибору технології, таких, як:

- способи комплектування брошури і книги в м'якій обкладинці;
- способи скріплення книг і брошур;
- способи виготовлення брошури і книги в обкладинці.

У результаті виконання лабораторної роботи студент має **знати:**

- класифікацію книг за конструкцією;
- класифікацію обкладинки і палітурок;
- способи комплектування брошури і книги в обкладинці;
- способи скріплення;
- види технологій виготовлення брошур і книг в обкладинці;

уміти:

- залежно від виду видання, обсягу і можливостей поліграфічного підприємства обирати спосіб комплектування і скріплення брошури і книги в обкладинці та технологію їх виготовлення в цілому;
- обґрунтувати правильність вибору певної технології;
- обирати обладнання для виготовлення брошури і книги в обкладинці;
- обирати матеріали для виготовлення обкладинки.

6.1 Загальні відомості

Обкладинка в традиційному розумінні цього слова — це паперове покриття книжкового блоку (тобто комплекту скріплених між собою аркушів книги). Будова такої обкладинки нескладна — вона є аркушем паперу, який охоплює книжковий блок спереду, ззаду і з боку корінця. Ті частини обкладинки, які прикривають блок спереду та ззаду, називаються її сторонами, а та частина її, що відповідає корінцю блоку та скріплена з ним, — корінцем обкладинки.

Звичайним матеріалом для обкладинки довгий час був папір, більш щільний (у півтора-два рази), ніж листи книжкового блоку, але все ж таки недостатньо міцний. Розвиток хімії дозволило створити нові,

міцніші матеріали для обкладинки, в яких папір є лише основою. Найважливіший з них — папір, покритий з одного або двох боків прозорим полімером. Цей матеріал не тільки набагато міцніший від звичайного паперу, але й помітно відрізняється від нього на вигляд і оформлювальним якостям. Міцність чисто паперової обкладинки може бути збільшена припресуванням до неї прозорої синтетичної плівки або лакуванням. Розроблено міцніші клеї для скріплення обкладинки з книжковим блоком. Міцність видання в обкладинці залежить від способу її скріплення з книжковим блоком, причому сама конструкція обкладинки може дещо ускладнюватися.

Випуск видання в обкладинці набагато простіше і може бути здійснений набагато швидше, ніж у палітурці. Крім того, обкладинка дешевша за палітурку. Тож випуск видань в обкладинці розширюється.

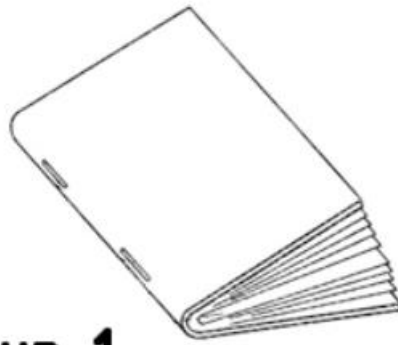
У паперовій обкладинці випускаються, головним чином, видання, розраховані на короткий або середній термін користування, на користування час від часу, а також багато видання невеликого обсягу (при випуску в палітурці їх ціна значно збільшилася б).

В обкладинці з міцніших матеріалів випускаються і видання більшого обсягу, призначені для тривалого користування.

У нашій країні обкладинки та палітурки стандартизовані. За ГОСТом 22240-76 «Обкладинки та кришки палітурні» обкладинки розділені на чотири типи (1–4) залежно від способу їх скріплення з книжковим блоком; палітурні кришки розділені на п'ять типів (5–9) залежно від їхньої конструкції.

Обкладинка типу 1 скріплюється з блоком способом крити внакидку. При такому криті — його слід застосовувати лише для видань об'ємом не більше 64 сторінок, у яких усі сфальцьовані листи складені в один зошит («лист у лист»), — обкладинка є зігнутим навпіл листом, який накладається на цей зошит і скріплюється з ним. дротяними скобами (можливе і скріплення нитками).

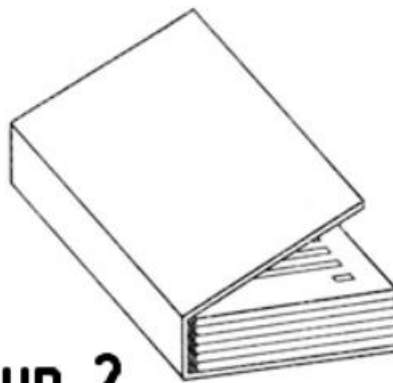
Обкладинка типу 1 найчастіше виготовляється з паперу; якщо видання розраховане більш тривалий термін користування, то відповідним матеріалом є папір, покритий прозорим полімерним шаром з однієї або з двох сторін.

тип 1

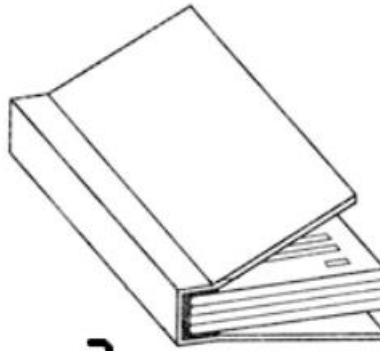
Обкладинка типу 2 скріплюється з книжковим блоком способом звичайного криття, тобто приклеюється до нього тільки корінцем.

Матеріал для обкладинки цього типу такий же, як для типу 1, за винятком паперу з полімерним покриттям з двох сторін (покриття на зворотній стороні обкладинки заважало б її склеювання з корінцем блоку).

тип 2

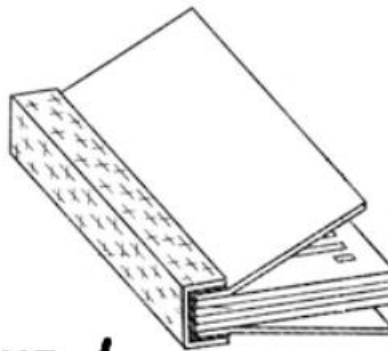
Обкладинку типу 3 приклеюють не тільки до корінця книжкового блоку, але частково (на ширину кілька міліметрів) і до корінцевого поля на першій і останній сторінках книжкового блоку, тобто способом криття врозпуск. Таке крите міцніше за звичайне, але дещо більш трудомістке. Для кращого відкривання обкладинку по лініях приклеювання зазвичай попередньо бігають (прогинають), утворюючи на ній рубчик. Криття врозпуск робить видання більш міцним, ніж при звичайному критті, і обкладинка типу 3 застосовується широко, обкладинка типу 2 - рідко.

тип 3

Обкладинка типу 4 складається з двох сторін, які з'єднані матеріалом для окантування корінця книжкового блоку. Спосіб криття - врозпуск.

Як матеріал для сторінок рекомендується папір або палітурний картон. Для корінця (окантовки) служить палітурний матеріал. Обкладинка типу 4 набагато міцніша, ніж обкладинки інших типів, проте виготовлення її значно складніше. Застосовується вона переважно видань великого обсягу.

тип 4

Під час підготовки до виконання лабораторної роботи необхідно вивчити основні відомості, що стосуються цієї теми:

- визначення понять брошури, книги в обкладинці;
- способи скріплення – скобою, нитками, термонитками, клеєм;
- чинники, які впливають на вибір конструкції книжкового видання;
- актуальність обкладинок на сьогодні;
- переваги та недоліки книги в обкладинці і брошури;
- види і вибір матеріалів для виготовлення обкладинок.

6.2 Порядок виконання лабораторної роботи

Лабораторна робота складається з двох частин – підготовчої і практичної.

Підготовча частина

Студентові необхідно:

- проаналізувати характерні особливості брошури і книги в обкладинці;
- врахувати чинники, які впливають на конструкцію брошури і книги в обкладинці (тип 1 і тип 3);
- обрати технологію виготовлення брошури і книги в обкладинці;
- дати детальну характеристику всіх основних відомостей вказаних в загальній частині.

Практична частина

Після аналізу і вибору видання типу 1 (для непарних варіантів) чи типу 3 (для парних варіантів) студенту необхідно:

- розробити технологічний процес виготовлення цих видань з урахуванням можливостей поліграфічного підприємства і чинників, які впливають на вибір конструкції;
- обрати матеріали для виготовлення обкладинки;
- обрати обладнання для виготовлення брошури і книги в обкладинці;

За результатами роботи потрібно скласти звіт.

6.3. Контрольні запитання

1. Дайте визначення обкладинки і палітурки.
2. Дайте визначення брошури, книги в обкладинці, книги в палітурці.
3. Назвіть чинники, які впливають на вибір конструкції книжкового видання.
4. Охарактеризуйте сучасні технології виготовлення брошури і книги.
5. Які переваги має скріплення нитками над клеєвим?
6. Як впливає клеєве скріплення на якість книги в обкладинці?
7. Дайте характеристику матеріалам, які використовуються для виготовлення обкладинок.